

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

VŨ CẨM VÂN

**PHÂN TÍCH CHUỖI GIÁ TRỊ CHUỖI TÂY
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN CHỢ MỚI, TỈNH BẮC KẠN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP**

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

VŨ CẨM VÂN

**PHÂN TÍCH CHUỖI GIÁ TRỊ CHUỖI TÂY
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN CHỢ MỚI, TỈNH BẮC KẠN**

Ngành: Kinh tế Nông nghiệp

Mã số: 8.62.01.15

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP**

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Hữu Thọ

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận văn là trung thực, khách quan và chưa từng dùng để bảo vệ lấy bất kỳ học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2020

Tác giả luận văn

Vũ Cẩm Vân

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, chỉ bảo tận tình của các thầy cô giáo, sự giúp đỡ, động viên của bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp hoàn thành luận văn, cho phép tôi được bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc đến thầy giáo hướng dẫn **TS. Nguyễn Hữu Thọ** đã tận tình hướng dẫn, dành nhiều công sức, thời gian và tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới Phòng Đào tạo, Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể lãnh đạo, cán bộ viên chức của UBND huyện Chợ Mới, Phòng Nông nghiệp và PTNT huyện đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Tôi xin chân thành cảm ơn tổ chức CARE quốc tế tại Việt Nam, trung tâm Nghiên cứu phát triển Nông Lâm nghiệp miền núi (ADC) đã tạo điều kiện, giúp đỡ trong các hoạt động nghiên cứu của tôi.

Xin chân thành cảm ơn gia đình, người thân, bạn bè, đồng nghiệp đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi về mọi mặt, động viên khuyến khích tôi hoàn thành luận văn./.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2020

Tác giả luận văn

Vũ Cẩm Vân

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC BẢNG	vi
DANH MỤC HÌNH	viii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT.....	ix
TRÍCH YẾU LUẬN VĂN THẠC SĨ	x
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài:	x
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng nghiên cứu:.....	3
4. Ý nghĩa của đề tài:.....	3
4.1. Ý nghĩa trong học tập và nghiên cứu khoa học.....	3
4.2. Ý nghĩa trong thực tiễn:.....	3
Chương 1. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	5
1.1. Cơ sở lý luận của vấn đề nghiên cứu	5
1.1.1. Những khái niệm liên quan	5
1.1.2. Một số công cụ phân tích chuỗi giá trị.....	13
1.1.3. Ý nghĩa của phân tích chuỗi giá trị	16
1.1.4. Lý luận về thị trường tiêu thụ nông sản	17
1.1.5. Đặc điểm kinh tế - kỹ thuật cây chuối tây.....	18
1.2. Cơ sở thực tiễn	19
1.2.1. Tình hình nghiên cứu chuỗi giá trị trên thế giới.....	19
1.2.2. Tình hình phát triển chuỗi giá trị ở Việt Nam.....	21
1.2.3 Tổng quan các công trình nghiên cứu.	26
1.2.4. Các chỉ tiêu đánh giá kết quả và hiệu quả sản xuất.....	29
1.2.5. Tình hình sản xuất và tiêu thụ chuối trên thế giới.....	30

1.2.6. Tình hình sản xuất và tiêu thụ chuối ở Việt Nam	31
Chương 2. ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	32
2.1. Đặc điểm của địa bàn nghiên cứu.	32
2.1.1. Điều kiện tự nhiên huyện Chợ Mới.....	32
2.1.2. Đặc điểm kinh tế- xã hội	36
2.2. Nội dung nghiên cứu	42
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	42
2.3.1. Phương pháp thu thập thông tin	42
2.3.2. Phương pháp chọn mẫu điều tra.....	43
2.3.3. Phương pháp phân tích dữ liệu.....	43
2.4. Hệ thống các chỉ tiêu phân tích	44
2.4.1. Các chỉ tiêu kinh tế.....	44
2.4.2. Phương pháp phân tích chi phí lợi nhuận trong chuỗi	45
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	45
3.1. Thực trạng phát triển chuỗi giá trị Chuối tây trên địa bàn huyện Chợ Mới, tỉnh Bắc Kạn	45
3.1.1 Tình hình sản xuất cây Chuối tây huyện Chợ Mới, tỉnh Bắc Kạn.	45
3.1.2. Thực trạng chuỗi giá trị chuối tây tại huyện Chợ Mới.....	50
Các tác nhân tiêu thụ	55
Các tác nhân khác.....	56
3.1.3. Xác định sự phân phối lợi ích của những người tham gia chuỗi.....	56
Cơ cấu chi phí của chuỗi giá trị chuối tây tại Bắc Kạn	56
3.2. Hoạt động của chuỗi giá trị chuối tây trên địa bàn huyện Chợ Mới.	59
3.3. Phân tích liên kết trong chuỗi giá trị chuối tây tại huyện Chợ Mới	71
3.2.1. Liên kết dọc	71
3.2.2. Liên kết ngang	81
3.3 Đánh giá chung về chuỗi giá trị chuối tây tại huyện Chợ Mới.	85
3.3.1 Những điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức trong phát triển chuỗi giá trị chuối tây trên địa bàn huyện Chợ Mới.....	85
3.3.2. Một số đánh giá về chuỗi giá trị chuối tây ở huyện Chợ Mới.....	89

3.4. Một số giải pháp phát triển chuỗi giá trị chuỗi tây tại huyện Chợ Mới.....	91
3.4.1. Công tác quy hoạch.....	91
3.4.2. Các biện pháp kỹ thuật.....	93
3.4.3. Các biện pháp kinh tế.....	94
3.4.4. Marketing sản phẩm chuỗi tây huyện Chợ Mới.....	96
3.4.5. Mở rộng thị trường tiêu thụ.....	97
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	98
1. Kết luận.....	98
2.1. Đề nghị.....	99
2.2. Đối với HTX.....	99
2.3. Khuyến nghị đối với nông dân trồng và thu gom chuỗi tây.....	100
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	101

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Thực trạng sử dụng đất của huyện Chợ Mới 2017-2019.....	34
Bảng 2.2. Tình hình dân số và lao động huyện Chợ Mới	37
Bảng 2.3. Cơ cấu giá trị sản xuất trên địa bàn huyện Chợ Mới	40
giai đoạn 2017-2019.....	40
Bảng 2.4. Tình hình sản xuất chăn nuôi của huyện Chợ Mới.....	40
giai đoạn 2017 – 2019	40
Bảng 3.1: Sản lượng chuối tây ở một số vùng trồng tập trung	48
Bảng 3.2: Năng Suất, sản lượng chuối tây huyện Chợ Mới	49
năm (2017 - 2018 - 2019).....	49
Bảng 3.3: Thông tin chung của hộ sản xuất.....	59
Bảng 3.4. Kết quả và hiệu quả kinh tế của các hộ nông dân	61
trồng chuối tây (tính BQ/1 ha)	61
Bảng 3.5. Thông tin chung của hộ thu gom	62
Bảng 3.6. Lợi nhuận của người thu gom chuối tây.....	63
(Tính BQ/1 tấn chuối tây)	63
Bảng 3.7. Kết quả và hiệu quả kinh tế của các hộ bán buôn	65
Chuối tây (tính BQ/1 tấn chuối tây).....	65
Bảng 3.8. Kết quả và hiệu quả kinh tế của các hộ bán lẻ.....	67
(tính BQ/1 tấn chuối tây).....	67
Bảng 3.9. Chi phí và lợi nhuận của HTX chế biến nông sản.....	69
(tính BQ/1 tấn chuối tây nguyên liệu).....	69
Bảng 3.10. Nội dung liên kết giữa hộ sản xuất và hộ thu gom	71
Bảng 3.11. Tình hình liên kết tiêu thụ giữa nông dân trồng chuối tây	72
với hộ thu gom	72
Bảng 3.12. Lý do hộ nông dân trồng chuối tây tham gia liên kết với hộ thu gom ..	72
Bảng 3.13. Lý do hộ nông dân trồng chuối tây không tham gia.....	73
liên kết với các tác nhân khác	73
Bảng 3.14. Tình hình phá vỡ cam kết và hình thức xử lý.....	74
giữa hộ nông dân và hộ thu gom.....	74
Bảng 3.15 Lợi ích nhận được khi hộ nông dân liên kết với hộ thu gom	75
Bảng 3.16: Nội dung liên kết giữa hộ sản xuất và HTX chế biến chuối tây.....	75
Bảng 3.17. Tình hình liên kết tiêu thụ chuối tây giữa nông dân.....	76
với cơ sở chế biến	76
Bảng 3.18. Lý do hộ nông dân trồng chuối tây tham gia liên kết.....	77
với cơ sở chế biến.....	77
Bảng 3.19. Lý do hộ nông dân trồng chuối tây không tham gia.....	77
liên kết với các tác nhân khác	77
Bảng 3.20. Tình hình phá vỡ cam kết và hình thức xử lý.....	78
giữa hộ nông dân và cơ sở chế biến	78
Bảng 3.21: Lợi ích nhận được khi hộ nông dân liên kết với cơ sở chế biến.....	79
Bảng 3.22. Tình hình liên kết tiêu thụ giữa hộ thu gom và cơ sở chế biến	79
Bảng 3.23. Tình hình liên kết tiêu thụ giữa hộ thu gom và cơ sở chế biến	80

Bảng 3.24: Lý do hộ thu gom chuối tây tham gia liên kết với cơ sở chế biến.....	80
Bảng 3.25: Lợi ích khi tiêu thụ đầu ra của hộ thu gom.....	81
Bảng 3.26: Nội dung liên kết giữa nông dân trồng chuối tây với hộ nông dân trồng chuối tây.....	82
Bảng 3.27: Tình hình phá vỡ cam kết và hình thức xử lý..... giữa hộ nông dân và hộ nông dân	82
Bảng 3.28: Lợi ích nhận được khi hộ nông dân liên kết với hộ nông dân.....	83
Bảng 3.29: Nội dung liên kết giữa hộ thu gom và hộ thu gom.....	84
Bảng 3.30: Tình hình phá vỡ cam kết và hình thức xử lý giữa hộ..... thu gom và hộ thu gom.....	84
Bảng 3.31: Lợi ích nhận được khi hộ thu gom liên kết với hộ thu gom	85
Bảng 3.32: Mô hình chéo SWOT của chuỗi giá trị chuối tây..... (điểm mạnh/ điểm yếu/cơ hội/thách thức)	88

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1. Chuỗi giá trị của Porter (1985).....	12
Hình 1.2. Hệ thống giá trị của Porter (1985) - Asian Development Bank (2005), M4P Week 2005.....	13
Hình 3.1. Sơ đồ chuỗi giá trị chuỗi tây huyện Chợ Mới	51
Hình 3.2: Chi phí và lợi nhuận giữa các nhân chính trong chuỗi chuỗi tây tại Bắc Kạn	57